

ВПЛИВ ЦЕРКВИ НА СЕРЕДНЬОВІЧНЕ СУСПІЛЬСТВО.

Релігія та церква в середньовіччі

Мета уроку:

- з'ясувати роль християнської церкви в середньовічному суспільстві;
- установити зв'язок між церквою та державною владою; охарактеризувати католицькі чернечі ордени та їх вплив на суспільне життя;
- розвивати вміння досліджувати суспільні явища та події;
- формувати навички мовленнєвих компетентностей.

Домашнє завдання

- 1)Опрацювати §21.
- 2)Стор.151 виконати підсумкові та домашні завдання.(1,2 дом. завд.- письмово.)

План уроку

- **1. Християнська церква в ранньому Середньовіччі .**
- **2. Зростання могутності католицької церкви. Піднесення папства.**
- **3. Чернечі ордени.**
- **4. Боротьба з єресю.**
- **5. Вплив діячів католицької церкви на Середньовічне суспільство.**

Історичні поняття та дати

Поняття:

- " Велика схизма";
- Целібат;
- Кардинал;
- Конклав;
- Індульгенція;
- Інтердикт;
- Анафема;
- Єретик;
- Інвеститура ;
- Симонія ;
- Чернечі ордени;
- Альбігойські війни;
- Інквізиція;
- Григоріанський календар;

Дати:

1054р.-

1077р.-

1582р. -

- **Схизма** –
- церковний розкол;
- **Кардинал** — найвища посадова особа Католицької Церкви після **папи, єпископ** з правом голосу при виборі нового папи Римського;
- **Конклав** - збори, на яких **кардинали-виборці**, кожен з яких теоретично має шанси бути обраним, обирають **папу Римського**.
- **Індульгенція (милість)** –
- грамота про повне або часткове прощення гріхів.
- **Целібат** –
- неодруження священників;
- **Анафема** —
- акт відлучення людини від церкви, недопущення її до церковних таїнств і обрядів.
- **Інвеститура** — затвердження єпископа, абата в духовному сані.
- **Симонія** — купівля-продаж церковних посад або духовного сану.

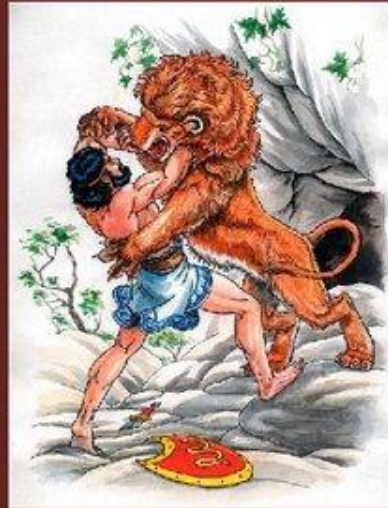
- **Єретик** — особа, що заперечує основи віровчення панівної церкви, віровідступник.
- **Інквізиція** —
 - (Свята інквізиція) (з латинської — розслідування) — спеціальний церковний суд для боротьби з єретиками.
- **Інтердикт** (заборона) —
 - тимчасову заборону обрядовості та богослужіння.

Метод «Мікрофон».

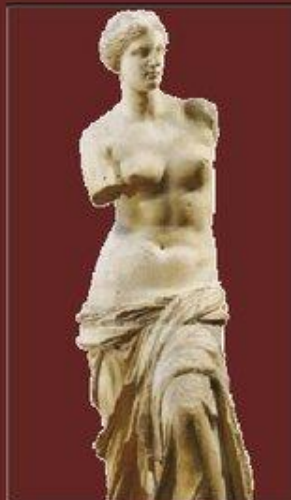
- -Коли і де виникло християнство?
- -Яким спочатку було ставлення в Римській імперії до християнства?
- -Де розв'язувалися головні питання церковного життя?
- -Яка книга була головною для християн?
- -Коли стався церковний розкол? На які церкви розділилася християнська церква?

АНТИЧНИЙ СВІТОГЛЯД

- Головне життєве завдання людини – здійснення подвигу.

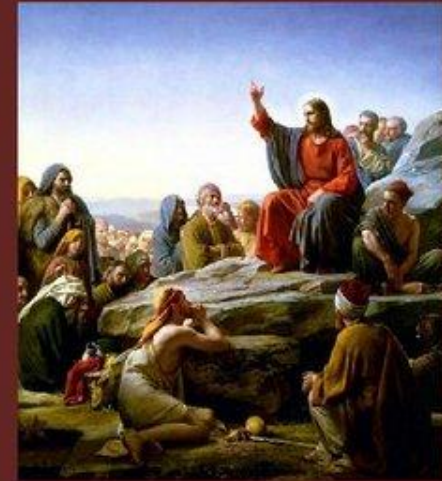

- У сприйнятті дійсності акцент падає на зовнішнє; внутрішнє проявляє себе лише через зовнішнє.

СЕРЕДНЬОВІЧНИЙ СВІТОГЛЯД

- Головне життєве завдання людини – спасіння душі.

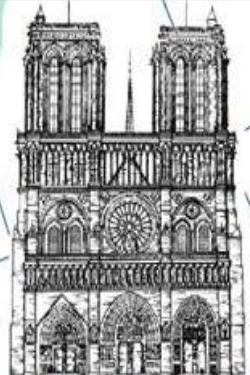
- У сприйнятті дійсності акцент падає на внутрішнє.

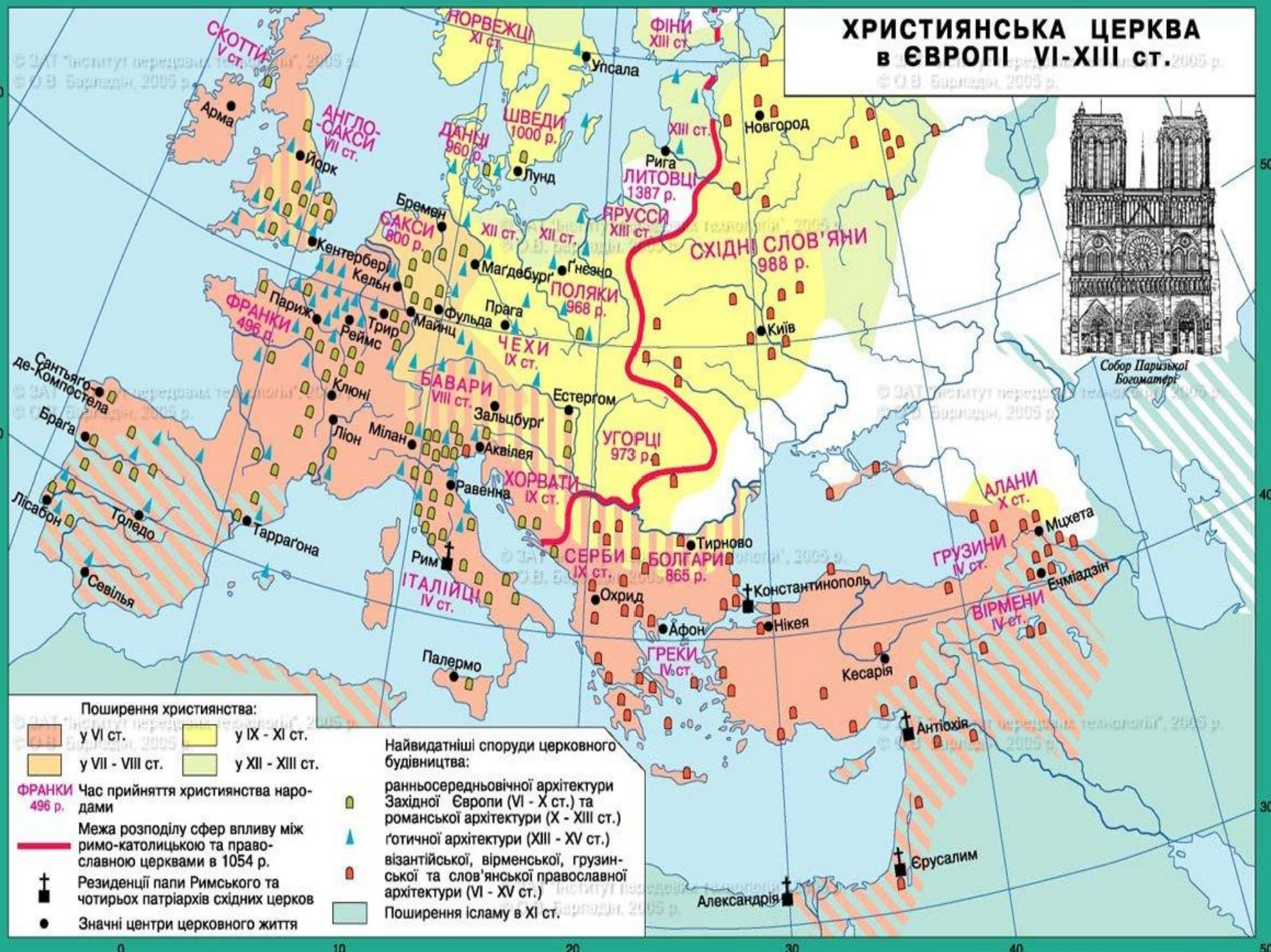
Робота з історичною картою

- Пропоную розглянути карту історичного атласу «Християнська церква в Європі у VI – XV ст.» і дати відповіді на питання:
- 1) Чи можна сказати, дивлячись на карту, що кордони церковного розколу повторюють кордони Східної та Західної Римської імперії?
- 2) Назвіть народи, які сповідували католицитво.
- 3) Назвіть народи, які прийняли православ'я

ХРИСТИЯНСЬКА ЦЕРКВА в Європі VI-XIII ст.

Собор Паризької Богоматері

Поширення християнства:

- у VI ст.
- у VII - VIII ст.
- у IX - XI ст.
- у XII - XIII ст.

ФРАНКИ 496 р.
Час прийняття християнства народами

Межа розподілу сфер впливу між римо-католицькою та православною церквами в 1054 р.

Резиденції папи Римського та чотирьох патріархів східних церков

Значні центри церковного життя

Найвидатніші споруди церковного будівництва:

- ранньосередньовічної архітектури Західної Європи (VI - X ст.) та романської архітектури (X - XIII ст.)
- готичної архітектури (XIII - XV ст.)
- візантійської, вірменської, грузинської та слов'янської православної архітектури (VI - XV ст.)

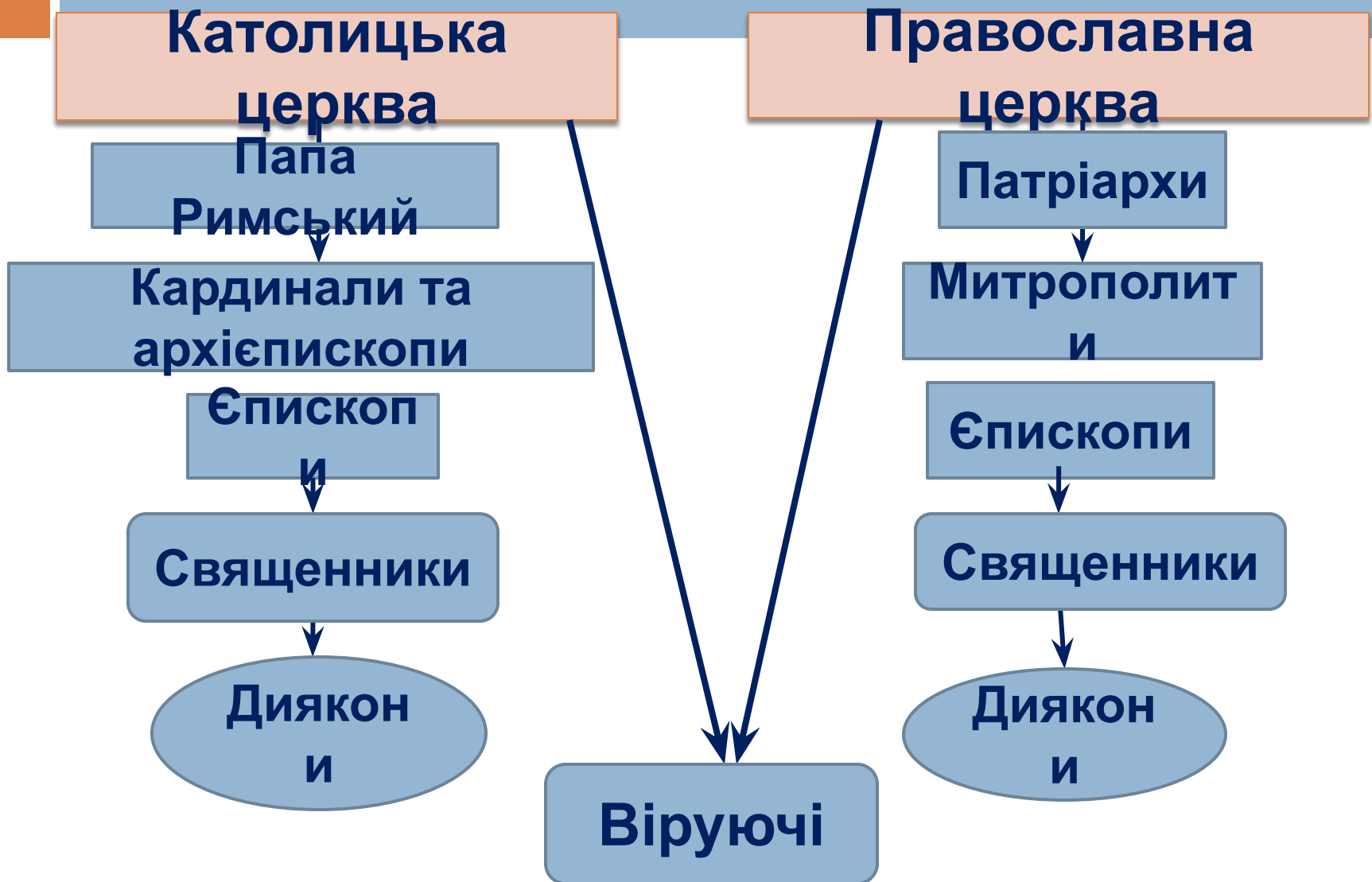
Поширення ісламу в XI ст.

© ЗАТ "Інститут передових технологій", 2005 р.
© О.В. Барладін, 2005 р.

Відмінності між західною і східною церквою

Західна церква	Східна церква
Хрестилися 5 пальцями	Хрестилися 3 пальцями
Мова богослужіння - латинська	Мова богослужіння - грецька
Священики голилися	Священики носили бороди
Целібат – ніколи не одружувалися	Мали сім'ї

Церковна ієрархія

ДУХОВЕНСТВО

Християнська церква мала

свою ієрархічну структуру

Папа Римський

Архієпископи

Єпископи

Аббати

Священники

Церковне вбрання єпископа та митрополита

Єпископ

Митрополит

Роль церкви – виберіть позитивне і негативне.

Церква у середньовіччі :

- була опорою феодального ладу
- була частиною феодального суспільства, великим земельним власником
- панувала в усіх галузях суспільного життя (культурі, науці, освіті і)
- гальмувала розвиток науки
- впливала на внутрішній світ людини
- контролювала життя людини
- опікувалась хворими, бідними, немічними
- переслідувала іновірців та інакодумців
- на основі християнських цінностей об'єднала європейські народи
- прагнула покласти край феодальним чварам і війнам
- заохочувала і виправдовувала війни
- не дбала про соціальну рівність у суспільстві

Релігія регламентувала все життя людини – від народження до смерті. У IV-V ст. єпископ Аврелій Августин написав працю **«Сповідь»**, в якій церква проголошувалася єдиним посередником між Богом і людьми, тому всі повинні коритися її настановам.

- **Аврелій Августин**

- Селянин не починав роботу на землі, не помолившись, так само рицар перед походом, і навіть коронація монархів відбувалася лише тоді, коли згодиться глава **церкви**. Це зміцнювало поширену думку, що «влада – від Бога». Монархам така ідея була не завжди на руку. Хоч вона й сприяла утриманню влади, проте папа демонстрував свій вплив на правителя.

Середньовічна індульгенція

Індульгенція (з латини — милість) — повне або часткове звільнення від покарання за гріхи.

Церковне вбрання єпископа та митрополита

Єпископ

Митрополит

Книга «Апостол» - часть Нового Завета

Спалювання людини, яку церква вважала єретиком

Кого таким чином було спалено?

- Інквізитори вважали небезпечними для церкви будь-які книги, висловлювання, які не сходилися із біблійними уявленнями чи були просто незрозумілими. Цікаво, що «єретичні» ідеї знаходили не лише в діяльності допитливих учених, а й серед **духовенства**. Священнослужителі, які дорікали отцям церкви за непомірний потяг до багатства та розваг, ризикували позбутися життя за таку сміливість. Адже деякі церковні діячі накопичили чимало добра, хоча серед віруючих проповідували скромність.

Допит інквізиції

Чернечі ордени

У X - XV ст. у католицькій церкві утворилося кілька десятків нових чернечих спілок - орденів. Вони були різними. Духовно-рицарські ордени - **госпітальєри (іоанніти), тамплієри, тевтонці** - мали на меті допомагати хворим та немічним, надавати їм духовну підтримку та захищати в разі потреби силою зброї. Якщо монахи інших орденів проводили життя в молитвах і праці, то члени духовно-рицарських орденів **воювали**. Серед інших католицьких чернечих орденів найвпливовішими в Європі були **бенедиктинці, бернардинці, францисканці, домініканці**. Статут бенедиктинського ордену вимагав від монахів, щоб вони **проводили своє життя в молитвах, послуху та фізичній праці**. Бенедиктинці були взірцем працьовитості для інших орденів, хоча далеко не всі йому слідували. Загалом же монастирі **сприяли господарському пожвавленню** в середньовічній Європі. Саме монахи **заклали виноградники** в Бургундії (Франція) та в долині Рейну (Німеччина), **привчили європейців до споживання персиків, абрикосів, груш, слив, калини, аґрусу, горіхів, а англійців - ще й яблук, познайомили їх з деякими городніми культурами та лікарськими рослинами, винайшли**

Чорне чернецтво – це монахи, які зосереджуються на молитвах і, уникаючи людей, живуть у лісах, пустелях, чи поблизу міст, але у спеціально збудованих монастирях. Західна традиція називає такі монастирі абатствами, а східна – лаврами. Чернечі спілки називають орденами, серед них найвідомішими є **бенедиктинський**, заснований у 530 р., **бернардинський**, **францисканський**, **домініканський**. Монахи проповідували любов до ближнього, милосердя, працьовитість і боролися проти єретиків.

**Франциск Ассізький,
засновник ордену
францисканців**

Дайте відповіді на запитання:

Запитання	Так чи ні
Усі католицькі чернецькі ордени займалися господарською діяльністю.	НІ
Монастирі гальмували розвиток господарства в Європі.	НІ
Ченці духовно-рицарських орденів не займалися господарською діяльністю.	НІ
Госпітальєри привчили європейців до споживання персиків, абрикосів.	ТАК
Статут ордену бенедиктинців вимагав від монахів, щоб вони проводили своє життя в молитвах, послуху та фізичній праці.	ТАК
Саме монахи заклали виноградники в Бургундії (Франція) та в долині Рейну (Німеччина).	ТА К

Метод «Мозкового штурму».

Дайте відповідь на запитання: якими були джерела збагачення католицької церкви?

- 1) Доходи від володіння землею і селянами.**
- 2) Продаж індульгенцій.**
- 3) Платня за церковні обряди.**
- 4) Церковна десятина.**
- 5) Продаж церковних посад.**

Повторення

- 1. Коли і чолу стався церковний розкол?
- 2. Що таке індульгенція?
- 3. Хто такі єретики?
- 4. Які духовно-рицарські та жебрущі ордени ви пам'ятаєте?
- 5. Доведіть на прикладах, що релігія сприяла розвитку писемності, друкарства, живопису, музики, архітектури.
- 6. Поєднайте інформацію кількох джерел: тексту підручника, документів та ілюстрацій і поясніть появу єретиків у середньовічному суспільстві.

- **1. Вставте пропущені слова:**
- Церква, зокрема, могла накласти на окрему область чи цілу країну... — тимчасову заборону обрядовості й богослужіння. Непокірним загрожував також... — недопущення до церковних таїнств і обрядів. Проголошення людині... робило її ізгоєм у суспільстві.
- **2. Складіть речення, у якому застосуйте вислів "ходіння в Каноссу".**

Повторюємо поняття:

- Десятина

- Схизма

- Інвеститура

- Симонія

- Інквізиція

- Єресь

- Целібат;

- Конклав;

- Індульгенція;

- Чернечі ордени;

- Інтердикт;

- Анафема;

- Єретик;

- Альбігойські війни;

Питання для самоперевірки:

- 1. Чи була влада розділена на церковну і світську?*
- 2. Чому церкві було вигідна навіть насильницька християнізація?*
- 3. Хто написав релігійну працю «Сповідь»?*
- 4. Назвіть державу, якою керує Папа Римський.*
- 5. Чому в середньовіччя було небезпечно займатися наукою?*

Дайте відповіді на запитання:

Запитання	Так чи ні
Усі католицькі чернецькі ордени займалися господарською діяльністю.	НІ
Монастирі гальмували розвиток господарства в Європі.	НІ
Ченці духовно-рицарських орденів не займалися господарською діяльністю.	НІ
Госпітальєри привчили європейців до споживання персиків, абрикосів.	ТАК
Статут ордену бенедиктинців вимагав від монахів, щоб вони проводили своє життя в молитвах, послуху та фізичній праці.	ТАК
Саме монахи заклали виноградники в Бургундії (Франція) та в долині Рейну (Німеччина).	ТАК

Домашнє завдання

- **Опрацювати §21.**
- **Скласти речення зі словами:
церква, кардинали, конклав.**